היינו ת"ק. וא"ת טובא איכא ביניייהו דהא ת"ק מצריך י"ב חדש ורשב"ג קאמר דכשנטמא בזה הגת ישתמש בהן בגת הבאה א"כ הוא מסוף גת לתחלת גת וחסר משנה כל ימי משך הגת וי"ל דס"ל דת"ק לא מחמיר טפי מי"ב חדשי לבנה ובישול פירות הוקל אחר החמה אם כן מסוף גת לתחלת גת איכא י"ב חדשי לבנה ומשני איכא ביניייהו חרפי ואפלי כלומר אשתקד הוו אפלי ועכשיו חרפי ואיכא פחות מי"ב חדשי לבנה מגת לגת א"נ פשיטא ליה דת"ק לא קאמר י"ב חדש משנתרוקנה הגת דא"כ כלו ימי בציר ולא יכול להשתמש עד כ"ד חודש והיא גת אחרת אלא י"ב חדש דקאמר ת"ק עם זמן שהיין בו והיינו כרשב"ג דאמר לגת הבאה ומשני איכא ביניייהו חרפי ואפלי כדפירש רש"י חרפי שממהר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מיקל דליכא י"ב חדש ואפלי שמאחר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מחמיר אבל ת"ק מודה נמי דכל זמן שיש בו י"ב חדש עם זמן שהיין בגת די בכך וזו היא קולא:

וכולן ששופעות ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות כולן צריכות לבדוק את עצמן. אור"י דלאו דוקא כשאלמו כל ד' לילות דה"מ מכל לילה מתוך ד' לילות ליום של אחרי כן דהא אם רואה ביום טמאה ולוי דאמר ד' עונות ואפילו לרב דאמר לא הפסידה לילות מ"מ מודה דאם נשתנו תהא רואיה טמאה הילכך צריכה לבדוק אולי נשתנה אע"ג דבלילה נמי אם נשתנה טמאה מ"מ לא בעיא בדיקה אבל ביום בעי בדיקה ולא סמכינן למימר הואיל ושופעת דם בתולים (ה) והך הוא בדיקה אפילו לרבנן דפליגי לקמן עליה דר"מ דאמר כל מראה דמים אחת הן דודאי אית להו הא דספ"ק (לעיל יא.) אם נשתנו מראה דמים שהם טמאה ולקמן לא פליגי בנשתנה הדם מבתחלה אלא אם בין זה ובין הראשון דומה לדם נדה הם"פ ובכולן ר"מ מחמיר כב"ש בכל מחלוקת שבין ב"ש וב"ה (וב"ה) (ו) דמתניתין (ז) מחמירין ודוקא באותן ד' לילות לתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ובלילה לתינוקת שהגיע זמנה מטהר ר"מ אפילו דומה לדם נדה תלינן ליה בדם בתולים ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה כגון מד' לילות ועד שתחיה המכה לתינוקת שלא הגיע זמנה וכגון מלילה הראשונה לד' לילות בהגיע זמנה דלב"ש לא תלינן כלל בדם בתולים ולב"ה תלינן בבתולים אפי' דומה לדם נדה התם מחלק ר"מ שאם דומה לדם נדה טמאה אע"פ שבתוך הלילות או הלילה היינו תולין בדם בתולים עכשיו לא נתלה ואם דומה כל הדם שאחרי הד' לילות או הלילה לדם בתולים טהור וחכ"א כל מראה דמים הן וסבירא להו לגמרי כב"ה ולעולם תלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה או עד ד' לילות רק שלא ישתנה הדם מכמות שהיה ושפיר סבירא להו לרבנן הך דספ"ק דאם נשתנו מכמות שהיו מראה דמים שלה טמאה ולא כפירש"י שפירש דאפי' נשתנו מכמות שהיו מראה דמים טהורה לרבנן וא"ת מאי קמ"ל בהך בדיקה והא אפי' בתוך זמן תליית דם בתולים כמו בלא הגיע זמנה לראות לב"ה דתלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה אמר בפ"ק (לעיל יא.): דבתולה בודקת שחרית וערבית שמא נשתנו מראה דמיה כ"ש לאחר שעבר זמן תלייתה בבתולים שצריכה לבדוק הך בדיקה שחרית היא וכי תימא משום שופעת נקט דכיון דשופעת איכא למתלי בבתולים חוץ לזמנה כמו תוך הזמן אדרבה כיון דאפילו בשאינה מרגשת בשום ראייה צריכה לבדוק כ"ש כשמרגשת בראייה וי"ל דבדיקה לעיל שחרית וערבית אוקמינן לטהרות אבל לבעלה לא בעיא בדיקה והכא אייר לבעלה דבעיא בדיקה בלא"נ הך בדיקה הויא בשפופרת אם בא ממקור או מן הצדדים וכן משמע בתוספתא ויתא דמשום הכי קתני בסיפא דם נדה בא מן המקור: ונאמנת שדמיה טהורין בודקת שחרית וערבית רק שאחר תשמיש אינה צריכה לבדוק משום דאימר שמש עכרו. ואף בלא הגיע זמנה לראות דאמרינן בפ"ק דהיא בחזקת טהרה היינו כשלא ראתה מעולם. אבל בפעם ראשונה ושניה הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה כדאיתא בפ"ק ומתניתין עד שתחיה המכה איירי דאפי' ראתה כמה פעמים בבית אביה כדאמרינן בריש פירקין. וא"כ צריכה בדיקה שחרית וערבית לידע אם נשתנו דמיה. וי"ל דה"מ לטהרות אבל לאחר ד' לילות שנכנסו ימי טומאה אם היתה שופעת בודקת אף לבעלה דאם נשתנו דמים טמאה ואם לא נשתנו טהורה כיון דשופעת מימי טהרה. א"נ כגון שהתחילה לשמש בחצי הלילה וכלתה עונתה בחצי היום כדאמרינן לעיל. ושופעת מחצי היום ואילך בודקת אע"פ שאינו שחרית וערבית. א"נ הך בדיקה בשפופרת לידע אם בא מן המקור או מן הצדדין אבל קודם ד' לילות אף אם שופעת לא בדקתה בשפופרת. והכי משמע בתוספתא דתאני התם וכולם שהיו שופעות דם בודקות עצמן בשפופרת חדץ מן הבתולה שדמיה טהורין מפני שדם בתולים טהור ובכולן היה ר"מ מחמיר כדברי ב"ש כו. ועי"ל דרישא דהך ברייתא לא איירי כלל בשינוי מראה דמים אלא ה"פ אם שופעת מתוך ימי טהרה לימי טומאה בודקת עצמה דאם ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה טמאה אע"פ ששופעת מתוך לילה ראשונה ששימשה וראתה דם ממראה זה. אבל בתוך ד' לילות אף שפעה מלילה שראתה בשעת תשמיש דם אדום ומזוהם ולמחרת נמי ראתה מראית זה אף בלא תשמיש טהורה:

העקלים של נצרים ושל (ט) בצבוץ מנגבן של שיפא ושל גמי מיישנן וכמה מיישנן י"ב חדש רשב"ג אומר מניחן מגת לגת ומבד לבד היינו ת"ק איכא בינייהו חרפי ואפלי רבי יוסי אומר הרוצה לטהר מיד מגעילן ברותחין או חולטן במי זיתים רשב"ג אומר משום ר' יוסי מניחן תחת הצינור שמימיו מקלחין או במעיין שמימיו רודפין וכמה עונה בדרך שאמרו ביין נסך כך אמרו בטהרות כלפי לייא בטהרות קיימינן אלא כדרך שאמרו בטהרות (א) כך אמרו ביין נסך וכמה עונה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (ב) או יום או לילה ר' חנה שאונא ואמרי לה רבי חנה בר שאונא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן חצי יום וחצי לילה ואמר רב שמואל בר רב יצחק ולא פליגי הא בתקופ' ניסן ותשרי הא בתקופת תמוז וטבת הכא נמי אימא גבי נדה חצי יום וחצי לילה והא לילה וחצי יום קאמר אלא אי לילה דניסן ותשרי אי חצי יום וחצי לילה דטבת ותמוז ואב"א שאני כתובה (ג) (ג) דמגבי בה טפי עד דחתמי רב ושמואל דאמרי תרוייהו הלכה (ג) בועל בעילת מצוה ופורש מתיב רב חסדא מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חדש א"ל (ד) רבא (ה) הדורי אפירכא למה (ו) לי אותיב ממתני' הוא סבר (ז) מעשה רב מ"מ לרב ושמואל קשיא (ח) אינהו דעבדו כרבותינו דתניא רבותינו (ג) חזרו ונמנו (ט) בועל בעילת מצוה ופורש אמר עולא כי הוו בה ר' יוחנן ור"ל בתינוקת (י) לא הוו מסקי מינה אלא כדמסיק תעלא מבי כרבא ומסיימי בה הכי בועל בעילת מצוה ופורש א"ל ר' אבא לרב אשי אלא מעתה בעל נפש לא יגמור ביאתו א"ל (יא) (ד) א"כ לבו נוקפו ופורש ת"ר וכולן שהיו שופעות דם ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות מתוך הלילה לאחר הלילה כולן צריכות לבדוק את עצמן ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש [א] ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה הלך אחר מראה דמים שהיה ר"מ אומר מראה דמים משונים הן זה מזה כיצד דם נדה אדום דם בתולים אינו אדום דם נדה זיהום דם בתולים אינו זיהום דם נדה בא מן המקור (יב) דם בתולים בא מן הצדדין אמר רבי יצחק בר רבי יוסי אמר רבי יוחנן זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים כל מראה דמים אחת הן **תנו רבנן** [א] (יג) הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא

בתקופת ניסן **ותשרי**. שהיום והלילה שוים או יום או לילה: **בתקופת תמוז וטבת**. שאינם שוין חצי יום וחצי לילה דהוי עונה שלימה של י"ב שעות: **שאני לכתובה** (ג) **דמגבי בה טפי**. יש עיכוב בדבר לדקדק בכל ולחותמה הילכך בעינן לילה שלימה וחצי יום: **הלכה בועל בעילת מצוה**. בין הגיע זמנה בין לא הגיע: **כי הוו מעייני בתינוקת**. בהאי פרקא ששמה תינוקת: **תעלא**. שועל: **מבי ברבא**. מן המחריסה שאינו מוציא משם אלא אבק ברגליו. הכי נמי לא ילפינן מפרקא דמתני' מידי אלא מבריתא וכרבותינו דאמרי בועל בעילת מצוה ופורש: **מתוך ד' לילות**. לא לאתה בבית אביה או מתוך הלילה לראתה בבית אביה צריכות לבדוק שאין סומכות לומר הואיל ושופעות דם מדם בתולים הוא ואפילו אחר ד' לילות אלא בודקות אם נשתנו מראה דמיה כדמפרש: **וכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש**. לקטנה ד' לילות להצריכה בדיקה אם שופעת מתוך ד' לאחר ד' ולגערה לילה אחד: **ואחר ראיות**. היכא דאינה שופעת שבין ב"ש וב"ה לב"ה טהורין ואפי' נשתנו (ד) ואמר ר"מ הלך אחר מראה דמיה ובהא לא ס"ל כב"ש לגמרי דלב"ש אפילו לא נשתנו טמאין כיון דאינה שופעת מתוך ד' לאחר ד' לקטנה ומתוך לילה לאחר לילה להגיע זמנה ולא לאתה: **הרואה דם**. לאו בבתולה קא מיירי אלא בדם נדות: ותנשא

מוסף רש"י

העקלים. בלע"ז ריבוס"ר וכוכלין אומן סביבות התפוח שלא יתפזרו העגבים מכובד הקורה. ורב אמי פירש עקלים השנויות כאן כגון לעקל בית הבד, שעיין במין קופה מסורגת במגולה ואחרי סחיטת הזיתים נותן הגפת בתוכו עקל ומניח עליו קורה ומכבידו להוציא המשקה הנשאר (ע"ז עה.). **של נצרים**. שבטים, **ושל בצבוץ**. קנבוס, בלעי טפי וכשו ניגוב בחפר וכמיס (שם). **של שיפא**. פייו"ר, ושל גמי. יוב"ק, בלעי טובא (שם). **חרפי ואפלי**. מגת לגת פעמים שהן יותר מי"ב חודש כגון לאפלי, ופעמים שהן פחות כגון בחרפי (שם). **חולטן במי זיתים**. ה"ג בתוספתא חולטן ברותחין או מולגן במי זיתים, דרך לבשל זיתים להיות רכין להוציא שומן. חולטן, כמו (פסחים לו:) בחלוט ולאחישה (שם). **שמימיו רודפין**. שוטפין (שם). **וכמה**. מניחן שם, עונה, ולקחן מפרש כמה עונה (שם). **הדורי אפירכא**. לאותני מבריתא שאינה יודעת לכל (חולין עו:). **אותיב ממתני'**. שגורה בבהמ"ד בפי טולס (שם). **מעשה רב**. לעילוף מעיה, דכיון דסמיך למעבד עובדא לקולא ס"מ הלכתא היא (שבת קכו: וכעי"ז שם כא.). **כדמסיק תעלא מבי כרבא**. כמה שמעלה השועל ברגליו כשדוסס על שדה ניר (יומא מג:). **לבו נוקפו**. קודם כיאה (לעיל יב.).

תוס' הרא"ש

רשב"ג היינו ת"ק. תימה מאי קשה ליה הא רשב"ג שרי מגת לגת אע"ג דזמן בציר נמשך חדש או חדשים ונשתהה האיסור בכלי כל זמן הבציר וליכא י"ב חדש שנתרוקן הכלי מן האיסור וי"ל דפשיטא ליה דמגת לגת דקאמר רשב"ג היינו מתחלת גת לתחלת גת או מסוף גת לסוף גת דאי מסוף גת לתחלת גת אין זה דבר מסריים ושיעור שוה דבשנה אחת יש ענבים הרבה ונמשך הבציר זמן גדול ופעמים שאין ענבים הלכך פריך היינו ת"ק ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי דלת"ק לעולם י"ב חדש ורשב"ג מגת לגת הן פחות מי"ב חדש הן יותר וחשיב שפיר דבר מסויים דרוב שנים הפירות מתבשלים אחר חדשי חמה: **רב** ושמואל דאמרי תרוייהו הילכתא בועל בעילת מצוה ופורש. והא דאמר רב לעיל בוגרת נותנין לה לילה ראשון אליבא דמתניתין קאמר. ומ' פסיק הלכתא כרבותינו: **וכולם** שהיו שופעות דם צריכות לבדוק עצמן. פרש"י אם נשתנה הדם. והה"נ בתוך ד' לילות אם ראתה מחמת תשמיש לילה הראשונה דם שאינו אדום כדם נדה ולמחר ראתה דם בלא תשמיש דם אדום כדם נדה טמאה כדאמרינן בפ"ק נשתנו מראה דמים שלה טמאה. הילכך אם היתה שופעת מלילה הראשונה ששמשה עד למחרת דסד"א דדם בתולים הוא. א"ה אם נשתנה להיות אדום כדם הנדה טמאה. ומיהו אם בשעת תשמיש ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה דתלינן ליה בדם בתולים כיון דמחמת תשמיש ראתה ולמחרת בלא תשמיש ראתה דם משונה שאינו אדום כדם נדה או ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה טהורה כיון דלא נשתנה אלא ראתה מראית דם זה בשעת תשמיש. והך דרישא אתיא אפי' כרבנן דבסמוך דלא חיישי לשינוי מראה דמים דבסיפא דוקא פליגי בימים שב"ה מוסיפין על ב"ש: **ובכולם** ר' מאיר מחמיר כדברי ב"ש. והולך ומפרש היאך מחמיר דשאר ראיות שבין ב"ש לב"ה כגון תינוקת שלא הגיע זמנה לראות מד' לילות עד שתחיה המכה והגיע זמנה לראות ולא ראתה מלילה הראשונה עד ד' לילות ובראתה מביאת מצוה עד סוף הלילה דב"ש מטמאין אפי' ראתה בשעת תשמיש דם שאינו אדום כדם הנדה אלא דיהה קצת ואינו מזוהם ומראהו כדם בתולים. וב"ה מטהרים

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאני כתובה דמהגי בה טפי: (ב) שם חזרו ונמנו שיהא בועל: (ג) רש"י ד"ה שאני כתובה דמהגי בה: (ד) ד"ה ואמר וכו' נשתנו אמר ר"מ: (ה) תוס' ד"ה וכולן וכו' דם בתולים הוא ויכן:

גליון הש"ם

גמ' אינהו דעבדו כרבותינו. כעין זה כתובות עח ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושאר ראיות. נ"ב ל"ל וכן שאר ראיות:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ת"ר הרואה דם מחמת תשמיש וכו'. נ"ב עי' שו"ת הב"ח סי' פ"ג פ"ד פ"ה: ב] תוד"ה וכולן וכו' ג"ל כך בדיקה הוא בשפופרת. נ"ב עי' מ"י פס"י קפ' ס"ק יד וכמד"ט שם ס"ק כט:

לעזי רש"י

רדוט"ש [רידורט"א]. סורג המחזיק את הזיתים תחת הקורה בבית-הבד. גליי"ד. סוג של קנה סוף.

תוס' הרא"ש (המשך)

אפי' ראתה מחמת תשמיש דם אדום ומזוהם כדם נדה. ואפילו שלא מחמת תשמיש אם לא נשתנה. ור' מאיר מחמיר דאם ראתה בהם דם אדום ומזוהם כדם נדה שלא בשעת תשמיש. אע"פ שראתה מראה דם זה בלילה ראשונה בשעת תשמיש או אפי' בשעת תשמיש נמי ראתה דם אדום ומזוהם לאחר ד' לילות הויא טמאה אבל אם ראתה דם שאינו אדום ומזוהם בין בשעת תשמיש בין שלא בשעת תשמיש [טהורה] כב"ה: **וחכ"א** כל מראה דם אחת הם עד שתחיה המכה. או כל ד' לילות בהגיע ולא ראתה אף אם ראתה דם אדום ומזוהם בשעת תשמיש או שלא בשעת תשמיש רק שלא נשתנה טהור כב"ה. ותימה מאי קמ"ל דבודקת בשופעת לאחר ד' לילות דמשמע דמשום דהתחילו ימי טומאה הלא אף בתוך ד' לילות בודקת שחרית וערבית אם נשתנו מראה דמים כדאמרינן פ"ק בתולה שלא בשעת תשמיש

ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה דם מחמת
תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה
ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד
שתתגרש ותנשא לאחר ניסת לאחר וראתה
דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה
ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד
שתבדוק עצמה [א]כיצד בודקת את עצמה
מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח
על ראשו אם נמצא דם על ראש המוך
בידוע שמן המקור הוא בא לא נמצא דם על
ראשו בידוע שמן הצדדין הוא בא [ב]ואם יש
לה מכה באותו מקום תולה במכתה [ג]ואם יש
לה וסת תולה בוסתה [ד]ואם היה דם מכתה
משונה מדם ראייתה אינה תולה [ה]ונאמנת
אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה דם
יוצא דברי רבי רשב"ג אומר דם מכה הבא
מן המקור טמא ורבותינו העידו על דם המכה
הבא מן המקור שהוא טהור מאי בינייהו
אמר עולא [א]מקור מקומו טמא איכא בינייהו
שפופרת אפגורי מפגרא לה אמר שמואל
[ו]בשפופרת של אבר ופיה רצוף לתוכה אמר
ליה ריש לקיש לרבי יוחנן [ז]ותבדוק עצמה
בביאה שלישית של בעל הראשון אמר ליה
לפי [ח]שאין כל האצבעות שוות אמר ליה
ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל
שלישי לפי שאין כל הכחות שוות ההיא
דאתאי לקמיה דרבי אמר ליה לאבדן זיל
בעתה אזל בעתה ונפל ממנה חררת דם
אמר רבי [ה]נתרפאה זאת ההיא אתתא דאתאי
לקמיה דמר שמואל אמר ליה לרב דימי בר
יוסף זיל בעתה אזל בעתה ולא נפל ממנה
ולא מידי אמר שמואל זו ממלאה ונופצת היא
וכל הממלאה ונופצת אין לה תקנה ההיא
דאתאי לקמיה דרבי יוחנן דכל אימת [א] דהות
סלקא מטבילת מצוה הות קחזיא דמא א"ל
שמא דימת עיריך עלתה ביך לכי והבעלי
לו ע"ג הנהר איכא דאמר אמר לה תגלי
לחברותיך כי היכי דתהוו עליך להך גיסא
נתהוו עלך להך גיסא ואיכא דאמר אמר לה
גלי לחברותיך כי היכי דלבעו עליך רחמים
דתניא [1]וטמא טמא יקרא [ט]צריך להודיע
צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים
אמר רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא ואתסי
אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין
רבי [י]בשדות ראתה יום אחד תשב ששה
והוא שנים תשב ששה והן שלשה תשב
שבעה נקיים אמר ר' זירא [יא]בנות ישראל [יב]החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות
עליה שבעה נקיים אדבריה רבא לרב שמואל ודרש קשתה שני ימים ולשלישי הפילה תשב שבעה נקיים
קסבר אין קשוי לנפלים [כ]ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם א"ל רב פפא לרבא מאי אריא קשתה שני
ימים אפילו משהו בעלמא [ל]דהא א"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם
כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים [מ]א"ל [נ]אמינא לך [ב] איסורא ואת אמרת מנהגא היכא דאחמור אחמור
היכא דלא אחמור לא אחמור (תבעוה נתר בחמין לטבול קמטים ע"ג נמל סי') [ט]אמר רבא [ל]תבעוה לינשא
ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים רבינא איעסק ליה [ס]לבריה בי רב [ג] חנינא [י]א"ל סבר ליה מר למכתב
כתובה [ע]לארבעה יום א"ל אין כי מטא לארבעה נטר עד ארבעה אחרינא איעכב שבעה יומי בתר ההוא
יומא א"ל מאי האי א"ל לא סבר לה מר להא דרבא דאמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה
נקיים א"ל אימר דאמר רבא בגדולה דקחזיא דמא אבל בקטנה דלא חזיא דמא מי אמר א"ל בפירוש אמר
רבא [מ]ל"ש גדולה לא שנא קטנה גדולה טעמא מאי משום דמחמדא קטנה נמי מחמדא אמר רבא אשה
לא

ותנשא לאחר. כדמפרש לקמיה שאין כל האלבעות שוות: **ותנשא לאחר.** דתלתא זימני בעינן לחזקה כרשב"ג. בכולה גרסינן ושלישית: **מכחול.** קיסם ארוך ומוך על ראשו של מכחול: **מן הצדדין.** וטהור: **ואם יש לה וסת.** לקלקול הזה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא לפרקים תולה בוסתה ומשמשת בלא בדיקה בין וסת לוסת: **דברי רבי.** הך מילתא לחודה דנאמנת אשה קאמר רבי אבל רישא כולה רבן שמעון היא: **אפגורי מפגרת.** שהעץ אינו חלק ומסרטט[ו] ומוציא דם: **רצוף.** כפול: **ותבדוק בביאה שלישית של בעל ראשון.** כלומר מביאה שלישית של ראשון ואילך תשמש ע"י בדיקה ולמה תתגרש: **לפי שאין כל האלבעות שוות.** ושמא בבעל אחר לא תצטרך בדיקה ומוטב שתתגרש ותתקן ולא תבא לידי (ד) כרת הלכך מתגרשת עד שתתחזק בשלש אלבעות: **ותבדוק בביאה ראשונה של בעל שלישי.** משבא עליה פעם אחת לא תשמש שניה בלא בדיקה שהרי הוחזקה בג' אלבעות. ומשנינן אין חזקת ביאה אחת חזקה דאין כל הכחות שוין ושמא בעילה זו היתה בכח מרובה הלכך עד שתתחזק בג' ביאות לכל אחד ואחד והדר תבעי בדיקה לביאה רביעית של בעל שלישי: **ההיא דאתאי.** שהיתה רואה דם מחמת תשמיש: **בעתה.** הבהילה פתאום: **ממלאה ונופצת.** מתמלאה דם ומנפצתו בשעת תשמיש: **דימת עיריך.** בנות עיריך שהיו מתקנאות בך בחיבה שביניך לבעליך. דימת לשון ליעוז פרלדי"ץ כמו (יבמות דף נג.) מידם דיימא וכמו (סוטה דף כז.) לא ישא אדם דומה: **כי היכי דתהוו עליך.** עד השתא להאי גיסא על חיבה יתירה שביניכם: **נתהוו עליך לאידך גיסא.** ויאמרו כמה שנואה זו ותשוב קנאה ממך: **הוה עובדא.** וגילתה לערה לרבים ובקשו עליה רחמים ונתרפאה: **בשדות.** מקום שאין בני תורה ואינן יודעות למנות פתח נדות מתי הן ימי נדה מתי הן ימי זוב: **תשב ששה והוא.** כדין תורה ושמא בימי נדה הוא: **שנים תשב ששה והן.** לחומרא שמא ראשון סוף זוב ושני תחלת נדה וצריכה עוד ששה אבל שלשה דאילו הוה ימי זיבה צריכה ז' נקיים השתא נמי תשב שבעה נקיים שמא בימי זיבה עומדת: **קשתה שנים.** וראתה בימי זוב: **איסורא.** דאפי' היכא דלא אחמור תשב על כרחה מן התורה: **צריכה לישב שבעה נקיים.** שמא מחמת תאות חימוד ראתה דם: **איעכב ז' יומי.** בתר יומא שנתפייסה לינשא: לא

ונאמנת אשה לומר וכו' דברי רבי. פרש"י דדוקא הך סיפא דנאמנת כרבי אבל כולה רישא כרשב"ג דסבירא ליה [מ] בג' זימני הוי חזקה ור"י מפרש דאפילו רבי מודה ברואה מחמת תשמיש דבעי ג' זימנין לאחזוקה דומיא דהך דלעיל[ו] דאמר לימים ב' ולמה שלא מנו חכמים ג' כגון אכלה שום או פלפלין דאפילו לרבי בעי תלת זימני:

ותבדוק עצמה בביאה שלישית כו'. פירש בקונטרס מביאה שלישית ואילך תשמש על ידי בדיקה ולמה תתגרש מתוך לשונו משמע דאסורה לראשון אפי' בבדיקה וה"ה דהוה מצי למיפרך לפי פירושו דגם לשני לא תשתרי אלא ע"י בדיקה כיון דלא ידע שינויא דלאו כל האלבעות שוות ור"ת מתיר לראשון בבדיקה ויש להעמיד הברייתא כשאינה רוצה לטרוח בבדיקה או שאינה יודעת לבדוק וכן משמע בירושלמי בפ' דם הנדה דפריך ותבדוק עלמה בבעל שני ומשני לפי שאין כל האלבעות שוות כן י"ל דהש"ס דידן נמי פריך אשני ובתוספתא (פ"ח) נמי תניא עד כמה מותרת לינשא עד שלשה כו' פירוש עד כמה מותרת בלא בדיקה ומדלא מהדר אאיסורא לפרש עד כמה היא אסורה אפילו בבדיקה משמע דבבדיקה שריא אפילו לראשון ואתי שפיר לפירוש ר"ת דפירכא קמייתא הוי כמו פירכא שניה:

ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי. תימה למאי דלא ידע שינויא דאין כל הכחות שוות ליפרוך דתבדוק עלמה בביאה שניה של בעל שני דלענין אלבע שלו אין לומר לא כל האלבעות שוות שהרי כבר ראתה פעם ראשונה על ידי בעילתו ומשום חזקת כחות אין להתירה שהרי הוחזקה בג' כחות של בעל ראשון ואין להתירה אלא מטעם זה דאין כל הכחות שוין ואין חזקת כחו של ראשון מועלת לשני ואכתי לא ידעינן הך טעמא:

כי היכי דתהוו עליך להך גיסא. פירש"י תחת אשר קנאו באהבת איסך יאמרו כמה שנאה גדולה ותשוב קנאתם ממך ובערוך[פ] פי' ששלטו בך עינים להתרחק מבעליך תודיעם עכשיו שאת בת דמים מרובים שבניך מרובין ביותר ויתנו עיניהם בך ויאמרו אשריה שדמיה מרובים שמתוך כך בניה מרובים ומתוך העין שיתנו בך יפסקו הדמים ותתרפא:

שנים תשב ששה. א]שמא ראתה יום ראשון דם ירוק ואינו מן המנין:
כל

יט א מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' כב סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפז סעיף ב [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רפח:]:
כ ב מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף ה [וברב אלפס שם]:
כא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
כב ד מיי' שם טוש"ע שם ס"ה:
כג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו [וברב אלפס שם]:
כד ו מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ב:
כה ז מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג וע"ש [וברב אלפס שם]:
כו ח טוש"ע שם סעיף ט ע"ש: ט [מיי' פ"י מהל' טומאת לרעת הל"ו והל"ח]:
כז י מיי' פי"א מהל' איסורי ביאה הלכה ד סמג שם טור ש"ע שם סי' קפג [וברב אלפס שם דף רפט:]:
כ [טוש"ע שם סי' קפח סעיף ג וסי' קלד סעיף ב ובהג"ה]:
כח ל מ מיי' שם פי"א הלכה ט וע' בהשגות ובמ"מ ובכ"מ שם סמג שם טוש"ע שם סי' קלב סעיף א [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רל:]:

תום' הרא"ש

דברי ר'. פרש"י אבל רישא לאו רבי היא דלר' בתרי זימני הויא חזקה. ומיהו י"ל דאף לר' בעינן ג' זימני כדאמרינן לעיל לימים שנים והיינו כר' וקאמר למה שלא מנו חכמים ג' כמו אכלה שום וראתה כו' אלמא גם לר' יש דבר שצריך שתתחזק ג' פעמים: **לפי** שאין כל האצבעות שוות. פירש"י ושמא בבעל אחר לא תצטרך בדיקה ומוטב שתתגרש ותתקן ולא תבא לידי חשש כרת הלכך מתגרשת עד שתתחזק בג' אצבעות. ומשמע לפי' שאסורה לראשון מתשמיש שלישי ואילך אפילו בבדיקה שלא תהא בחשש כרת. ול"נ פי' דאם יש חשש בבדיקה זו ואסרינן לה לראשון ע"י בדיקה א"כ למה לא נתיר אותה לבעל שלישי ע"י בדיקה בפעם רביעית וכי מחמת תקנת נשואי אשה נתיר חשש איסור ואם אין חשש איסור בבדיקה א"כ גם לראשון תהא מותרת. הלכך נ"ל דה"פ ותבדוק עצמה מביאה שלישית של בעל ראשון כלומר ואמאי מותרת לשני בלא בדיקה כיון שכבר הוחזקה לראות ג' פעמים בשעת תשמיש דומיא דפירכא שניה דפריך ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי כדפי' התם שתהא אסורה לשמש בלא בדיקה הכי נמי פריך הכא שתהא אסורה לשמש מכאן ואילך אפילו לבעל אחר ומשני לפי שאין כל האצבעות שוות וחזקת בעל ראשון אינה אוסרתה על בעל שני. וה"נ אי בעיא לבדוק בביאה רביעית של בעל ראשון דשריא ליה אלא עצה טובה קמ"ל דמוטב שתתגרש ותינשא לשוק ולא תצטרך בדיקה: **ותבדוק** עצמה מביאה ראשונה של בעל שלישי. ותי' כיון דאכתי לא ידע טעמא דכל הכחות שוין ליפרוך נמי ותבדוק עצמה מביאה ראשונה של בעל שני שהרי אצבע שלו שוה לאצבע של ראשון. וי"ל דידע שפיר המקשה דאית לן למימר אין כל הכחות שוין כל זמן שלא הוחזקה באצבעות: **נתהוו** לאידך גיסא. פי' בערוך שתאמרי להם שאת בת דמים מרובין ויתנו בך עין לומר בניך מרובין ויפסקו ממך הדמים: **יום** אחד תשב ששה והוא. וצריך שיהו נקיים שבכל יום שתראה מספקי' דלמא השתא הוי תחלת נדה. והא דלא קאמר נקיים משום דלא שייך לומר נקיים אלא כשהם ימי ספירה **שנים** תשב ששה והן. ותי' אמאי סגי לה בששה דלמא ראשון הוה בימי זיבה וימי נדה שאינה רואה בהן אין עולין לספירת זיבתה כדפסק ר"ת בימי לידה. ובשילהי בא סימן משוה יחד ימי נדה לימי לידה ונמצא שהיא צריכה עדיין לשמור יום אחד כנגד אותו יום שראתה בימי זיבה. וי"ל אי מספקי' לשני בתחלת נדה א"כ הוי הראשון י"א יום של זיבה ולא בעי שימור מדאורייתא ואפילו אי בעי שימור מדרבנן לא היה ר' מחמיר על עם שבשדות כל כך: **טפת** דם כחרדל. ותי' כיון דרואה ודאה מאי רבותא בטפת דם כחרדל. פשיטא דמטמא בכל שהוא תנן. וי"ל דטעמא דיושבת ז' נקיים היינו משום דאימור תמול ושלשום ראתה ולאו אדעתה וסד"א אלו ראתה לפני שני ימים היתה רואה עתה ראיה מרובה שכבר מעיינה פתוח ומדלא אשכח אלא כחרדל ש"מ מעיינה סתום קמ"ל: **אדבריה** רבא כו'. ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. והא דאמרינן בפ"ב דכריתות ולרבא דאמר מחוסר כפורים דזב כזב דמי הא מתניתא היכי מתרץ לה אמר רב אשי מתרץ לה ביום מ' ליצירת זכר וביום פ' ליצירת נקבה ור' ישמעאל היא ואפשר לפתיחת הקבר בלא דם אליבא דהאי ברייתא קאמר הכי אבל איהו סבר אי אפשר לפתיחת קבר בלא דם כדקאמר הכא. אבל בשאילתות דרב אחאי כתב דהא דקאמר התם אפשר לפתיחת הקבר בלא דם היינו ביום ארבעים שעדיין לא נגמר צורת הוולד. ואפשר הקבר ליפתח בלא דם וליתא דהא לעיל בפ' המפלת אמרי' גבי המפלת חתיכה דפליגי ר' יהודה ורבנן בפלוגתא דהני תנאי אם אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. אלמא מאן דאית ליה א"א לפתיחת הקבר אפי' בחתיכה

מסורת הש"ס

א) [לעיל טז. וש"נ], ב) [פסחים קיב:], ג) שבת סז. מו"ק ה. חולין עח. סוטה לב:, ד) [ברי"ף ובר"ן פ"ב דשבועות אי' בסוודית], ה) [פרש"י ותוס' ע"ז תמלא באריכות במגילה כח: ובתר"י ברכות פ' אין עומדין ברי"ף דף כב. באריכות], ו) [לעיל כח. וש"נ], ז) ברכות לא. מגילה כח:, ח) [יבמות יג:], ט) יבמות לז: יומא יח:, י) גי' הרב המגיד א"ל ליום פלן נכתוב כתובה איעכב ז' יומי בר מההוא יומא אתא א"ל מ"ט עבד מר הכי כו', כ) ס"א ליום ארבעה ועי' רש"א, ל) [ומסרט יעב"ץ], מ) [יבמות סד:], נ) [סג ע"ב], ס) ע' דס א,

תורה אור השלם

1. וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהות סלקא מטבילת נ"ב פי' הרא"ש דכשהיתה נכנסת לעיר היתה רואה דם א"ל מפני שחברותיה רואות ביך כשאתה נכנסת ומתקנאות ביך לפיכך אתה רואה לכי והבעלי על גב הנהר קודם שתכנס לעיר בעוד שלא יראו אותך: (ב) שם אמינא לך אנא איסורא ואת: (ג) שם איעסק ליה לבריה בי רב חביבא אמר ליה: (ד) רש"י ד"ה לפי שאין וכו' ולא תבא לידי שגגת כרת:

גליון הש"ס

גמ' א"ל אמינא לך איסורא. עיין ברא"ש סי' שכ"ג שהיה לו גי' אחרת כאן: שם לבריה בי רב חנינא. ברי"ף ורשב"א ורא"ש איתא בי רב חביבא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה שנים וכו' שמא ראתה יום ראשון. נ"ב עי' ידי אליהו פי"א מהל' איסורי ביאה דין ג' תיקון פ"ה בסוף דבריו בזה:

לעזי רש"י

פרלדי"ץ [פרלידי"ץ]. מפטפט.

מוסף רש"י

מקור מקומו טמא. וכל דם הבא דרך שם ואפילו אינו דם נדה הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב ואם נגעה בטהרות טמאים (לעיל טז.). **האצבעות.** אבר תשמיש (פסחים קיב:). **דימת עיריך.** דיבור יתר שהיו נדברים בה על חביבותה של בעלה (סוטה כז.). **וטמא טמא יקרא.** הוא עצמו אומר טמא, רחקו מעלי (שבת סז.) צועק ואומר טמא הוא (חולין עח.) כלומר סורו מעליו שטמא הוא (סוטה לב:). **לפתיחת הקבר.** הרחם, **בלא דם.** דם לידה (לעיל כא.). **יושבות עליה שבעה נקיים.** לבד מאותו יום שפוסקת, והתורה לא הצריכה ז' נקיים אלא לזבה, שנאמר ואם טהרה מזובה, ואין זבה אלא הרואה ג' ימים בתוך י"א יום שבין נדה לנדה (ברכות לא.) דמדאורייתא אין צריכה ז' נקיים אלא הרואה ג' ימים רצופין בתוך י"א יום שבין נדה לנדה, אבל בתחלת נדתה, אפילו ראתה כל ז' ופסקה לערב טובלת בלילה, והן החמירו על עצמן לפי שאין הכל בקיאין בפתח נדתה אימתי הן עומדות בי"א ימים שבין נדה לנדה, ואם תאמר לא יחמירו אלא בג' רצופין כדכתיב ימים רבים בלא עת נדתה, פעמים שראיית דם נדה פעם אחת מזקקתה לז' נקיים מן התורה, כילד התחילה לספור ז' נקיים לאחר שהיתה זבה גמורה וספרה ז' נקיים ובשביעי ראתה אפילו כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור ז' נקיים, אי נמי שמא ראתה ב' ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה, דהוו להו ג' ימים רצופין וצריכה ז' נקיים ועל כן החמירו (מגילה כח:). ולאחר כמה שנים קבלו עליהן דבר זה (מנחות פט. מכת"י). **ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים.** מיום שנתרצית, שמא מחמת חימוד ראתה דם (יומא יח:) שמא מחמת חימוד פירסה נדה בשעה שנתפייסה (יבמות לז:) שדרך אשה לחמוד קודם חופה ימים או עשור, ולכולהו אין אנו חוששין אם ראתה דם או לאו, שהרי תטבול קודם בעילת מלוה, אבל לז' הסמוכין לבעילת מלוה, דהיינו ליל ראשון דחופה אנו חוששין שמא תראה בהן דם ולא מהניא טבילה דקודם בעילת מלוה, שהרי צריכה לספור ז' נקיים (האורה ח"ב סי' ב, הפרדס עמ' יב, מחזו"ו סי' תסו, ועי"ש עוד). **עד ארבעה אחרינא.** עד יום רביעי בשבת אחר מיום רביעי זה עד שבעה ימים, וההוא יום רביעי לכתוב כתובה כדין בתולה הנישאת ליום הרביעי (שם).

סו: תינוקת פרק עשירי נדה

כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. ולא״ת הא בכמה מקומות כתיב בלולה וימא שנה עליו הכתוב לעכב וי״ל דכולהו לריכי לגופייהו וקשה דימא מדתנא בהו קרא בפרשת נשיאים תריסר זימני בלולה בשמן דמעכבא דהכי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות יט:) דפריך לשמואל גבי מנחה דלא יליף דורות משעה דכתיב וימלא כפו ממנה לומר דשנה עליו הכתוב לעכב על מלא קומצו ופריך והא אמר שמואל מזרקות מקדשים את היבש דכתיב שניהם מלאים סולת ומשני שאני התם דתנא בהו קרא תריסר זימני לעכב ויש לומר דשמא יש שוש דרשא בשוש מקוש דבילה לא מעכבא ולא״ת כיון דלא מעכבא היכא דאין רשוי לבילה נמי ליתכשר ויש לומר דסברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחלה לעשות המלוה בעינן שיהא רשוי לכך אע״פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המלוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ״מ בעינן רשוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי וגבי ערל וטמא דמשלחין קרבן אף על פי שאינן רשויים לסמיכה [1] ולא מעכבין דהא רביהו קרא דמזבח ולא מנגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ואמאי הא לא מני סמיך ובפרק כל [1] פסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ואע״ג דלא טהר מנגעו משלח קרבן זיבה ולא״ת אמאי לא בעינן ביאת מים בית דכתיב בלא בשרו ומעטים בית הסתרים ומ״מ בעינן רשוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי וגבי ערל וטמא דמשלחין קרבן אף על פי שאינן רשויים לסמיכה [1] ולא מעכבין דהא רביהו קרא דמזבח ולא מנגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ואמאי הא לא מני סמיך ובפרק כל [1] פסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ואע״ג דלא טהר מנגעו משלח קרבן זיבה ולא״ת אמאי לא בעינן ביאת מים בית דכתיב כל

מסורת הש"ס | עין משפט נר מצוה

בנמל אע"ג דהשתא ליכא אימר ברדיוני נפל [א)]אבוה דשמואל [א]עבד לבנתיה מקוואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי אמר רב גידל אמר רב [ב]נתנה תבשיל לבנה וטבלה ועלתה לא עלתה לה טבילה אף על גב דהשתא ליכא אימר ברדיוני נפל אמר רמי בר [ב)]אבא [ג]הני רבדי דכוסילתא עד תלתא יומי לא חייצי מכאן ואילך חייצי אמר מר עוקבא [ג)][ד]לפלוף שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ אימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לירק אמר שמואל [ה]כחול שבתוך העין אינו חוצץ ושעל גבי העין חוצץ אם היו עיניה פורחות אפי' על גבי העין אינו חוצץ א"ר יוחנן [ו]פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה אמר ריש לקיש [ז]האשה לא תטבול אלא דרך גדילתה [ד)]כדתנן [ח]האיש נראה כעודר (א) ומוסק זיתים אשה נראת כאורגת וכמניקה את בנה [ה)]אמר רבה בר רב הונא [ט]נימא אחת קשורה חוצצת שלש

בנמל. פור"ט מקום שהספינות נקבעות שמעלות טיט וחולץ: **ברדיוני נפל.** הטיט מעליה. ברדיוני איני יודע לשונו ונראה שהוא לשון שיכשוך שכשכשכה רגליה במים בלאתה נפל: **מקוואות בימי ניסן.** מקוה מים מכונסין ואינן טובלות בנהר לפי שרבו המים בימות הגשמים מגשמים שנפלו וחייש שמא ירבו נוטפין על הזוחלין. ותניא בתורת כהנים[ו)] (ב) מה מעין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין כלומר שמטבילין במכונסין דרך זחילתן קודם שנקוו ונחו במקוה ת"ל אך מעין[ז)] מעין מטהר בזוחלין והמקוה מטהר באשבורן ומהו אשבורן דקוו וקיימי דאין מטבילין במכונסים אלא משנקוו למקוויהם ונחו מזחילתן ותנן במסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין כלומר זוחלין שבנהרות כמעין והנוטפין כמקוה ומים הנוטפין מההרים הרי הן כמקוה ואין מטהרים בזחילה. הילכך בימי ניסן שנתרבה הנהר על ידי גשמים חייש שמא רבו נוטפין שבו על חיים שבו ובטלו זוחלין ואין מטהרין את הטמא הטובל בהן דרך זחילה וכל הנהרות לעולם הן הולכים וזוחלים לפיכך עביד להו מקוה באשבורן לטבול בתוכו. יש מפרשים דבעינן מים חיים לזבה ולאו מילתא היא דתניא בתוספתא[ח)] חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים כו': **ומפצי ביומי תשרי.** שטובלין בנהר שהזוחלין מרובין אבל מפני חלילת הטיט נותן מחצלות בנהר שעוברות עליהן: **רבדי.** פוינטור"ש: **כוסילתא.** פלומ"א. ודרכן של מכות של הקזת דם להעלות גלד: **תלתא יומי.** גלדן רך ומחובר והוי כגוף הבשר ולא חייצי: **לפלוף.** קליד"א: **פורחות.** פותחת ועוצמת תדיר בין כך ובין כך אינו חוצץ לפי שפריחתה מעבירתו ואינו עב על גב העין ואין בו ממש. ל"א דומעות שהדמעה מלחלחת את הכחול ואינו חוצץ: **פתחה עיניה ביותר.** הויא חצילה למעלה: **עצמה עיניה ביותר.** הויא חצילה למטה: **לא תטבול אלא כדרך גדילתה.** כלומר לא תדחק זרועותיה על בשרה ולא רגליה ושוקיה זה בזה אלא כדרך הליכתה ושמושה תמיד ומה שנכסה וקמוט ואין מים באין בו לא איכפת לן ואינה צריכה לפשט בית קמטיה וסתריה אלא כדרכן תמיד: **כדתנן.** גבי ראיית נגעים שטיהר בהן הכתוב בית הסתרים דכתיב (ויקרא יג) לכל מראה עיני הכהן ותנן האיש מראה נגעו לכהן כעודר וכמוסק זיתים: **כעודר.** בבית השחי וכמוסק זיתים בבית הערוה דאם יש לו נגע בבית השחי אין צריך להגביה זרועותיו יותר מדאי להראותו אלא כעודר שמגביה ואינו מאנס עצמו ומה שיוכל כהן לראות יראה ואם לא יוכל לראות טהור ובבית הערוה א"צ לכוף ולשוח יותר מדאי אלא כמוסק זיתים אחר שנשרו מן האילן ומלקטן (ג) על הארץ: **והאשה נראית.** לכהן בנגעה: **כאורגת.** בבית השחי ואם בבית הערוה היא כופפת עצמה כמניקה את בנה: **נימא אחת.** מיהדקא שפיר וחוצצת: שלש

נתנה תבשיל לבנה. בפירוש ר"ח כתוב עוד מימרא אחרת שאינה כתובה בספרים שלנו וזו היא מפשלת את בנה וטובלת לא עלתה לה טבילה ויש לפרש מפשלת את בנה לאחוריה והיא ערומה ולא היו בגדיה עליה וטבלה לא עלתה לה טבילה דחיישינן שמא הוה עליה דינוקא טיט וכיולא בו ונדבק באמו וחוצץ בטבילתה ולא ידעה לה אף על גב דחזינן לה השתא דליכא מידי עליה חיישינן דלמא בעלייתה מן הטבילה נפל ברדיוני הוחלק ונפל דרך ירידה כפי' ר"ח ונ"ל שהיתה מפשלת בנה אפי' לפני טבילתה בסמוך ולאו דוקא בטבילתה:

לפלוף שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ. דדוקא שבתוך העין מפני שהדמעה שבעין מלחלחתו ואינו מניחתו להיות יבש אבל לפלוף חוץ לעין אפי' לח חוצץ והכי משמע במסכת מקוואות פ"ט (מ"ב) דגבי אלו חוצצין קתני לפלוף שחוץ לעין וגבי שאין חוצצין קתני לפלוף שבעין ולא מפליג בין לח ליבש אלא בין חוץ לעין לתוך העין והיינו בלח דיבש בעין נמי חוצץ וצואה שתחת הצפורן יבשה חוצץ והא דתנן התם במס' מקוואות גבי ואלו שאין חוצצין בטבילה לכלוכי צואה שעל הבשר וצואה שתחת הצפורן ט) (וצפורן המדולדלת) מיירי בלח דומיא דלכלוכי צואה שעל הבשר דאי ביבש אמאי לא חייצי ועוד דלעיל גבי ואלו חוצצין קתני גלדי צואה שעל בשרה ובצק שתחת הצפורן:

פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר. לכך יש ללמוד לכל אשה הטובלת שלא תטבול ותפתח עיניה ולא תעצים עיניה ביותר לפירש"י דלא גרסינן בסמוך דהני שמעתא לטהרות ולכל הפירושים צריך ללמדה לפתוח פיה שיהא ראוי לביאת מים כדאמרינן לעיל דכל בית הסתרים בעינן שיהא ראוי לביאת מים ומייתי נמי משפחתו של רבי שטבלה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת ותנן נמי בהדיא במס' מקוואות בפ"ח (מ"ה) נדה שנתנה מעות בפיה ירדה וטבלה טהרה מטומאתה אבל טמאה אגב רוקה נתנה שער בפיה קפצה ידיה קמצה שפתותיה כאילו לא טבלה וגם צריך ללמדה להרחיק ירכותיה קצת כדאמרינן בסמוך כאורגת וכמניקה את בנה לענין הגבהת הדד קצת מעל החזה:

פתחה עיניה כו'. אחר זה כתוב בפירוש רבינו חננאל ובמקצת הספרים ולית הלכתא ככל הני שמעתתא דכי איתמר הני לטהרות אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ריש לקיש אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה ובתשובה אחת כתב רש"י דל"ג חדא דקאמר אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ר"ל מה ענין ר"ל להנך דלעיל ועוד דכל הני שמעתתא דרב ודרב גידל ורמי בר חמא וכולן היו בבבל ולצורך מקומן היו צריכין וזהו דוחק דלבני א"י היו מדברין ועוד דאבוה דשמואל דעבד לבנתיה מקוואות בבבל ועוד דכולהו בלשון נקבה נקטינהו אשה לא תעמוד על כלי חרס אשה לא תטבול בנמל נתנה תבשיל לבנה פתחה עיניה ואי לטהרות היא לא היה צריך להזכיר בכל פעם אשה ועוד דתניא בפרק החולץ (יבמות דף מז: ושם) כל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה והיינו נדה לבעלה דאי לטהרות מאי שנא דנקט נדה ועוד דומיא דגר ועבד משוחרר דאיירי בטבילת איסור והיתר והכי קאמר כל החוצץ בטבילת טומאה וטהרה חוצץ בטבילת איסור והיתר וכן פרש"י בתשובתו דכל חומרות דהך שמעתתא נוהגות עכשיו בטבילת נדה לבעלה אבל רבינו תם פירש שנראה כגירסת הספרים ואיתא נמי בפי' ר"ח והלכות גדולות ובהלכות נדה שפירש רב סעדיה וכן צריך לחלק דלעיל אמרינן דבית הסתרים לא בעיא ביאת מים ובפ"ט דמס' מקוואות (מ"ב) גבי ואלו חוצצין באדם ומחשב בית הסתרים שבאשה אלמא בעיא ביאת מים אלא ודאי ההיא לטהרות ושמעתין לבעלה והך דהחולץ (יבמות דף מז:) דכל שחוצץ בטבילה חוצץ בגר כו' ובנדה קיימא אהני חצילות דפרק ט' דמקוואות דחצצי לענין בעלה שכן דרך הברייתא לעמוד על המשנה אבל הנך חומרי דכלי חרס וסילתא ונמל ומפצי ומפשלת ורידלא ולפלוף שמחמירות יותר מן המשנה דקתני בפ"ט לפלוף שבתוך העין אינו חוצץ ומשמע בין לח בין יבש אינו חוצץ מדלא מפליג ובסילתא ופתחה עיניה ועצמה וככל הנך חומרי לית הילכתא כוותייהו אלא בהך חומרא דריש לקיש דאיתא אפי' לבעלה ומיהו קשה לפירוש ר"ת דהך משנה דפ"ט דבית הסתרים שבאשה חוצץ דמוקי לטהרות קתני נמי דין לפלוף שבעין שחוץ לעין חוצץ שבתוך העין אינו חוצץ דהא מוקים לה לבעלה וכן פי' דהך דהחולץ וכל דבר שחוצץ בטבילה קיימא אמשנה דטהרות דאיירי לבעלה ומה שהקשה מבית הסתרים דשמעתין למתני' דמקוואות לא קשה מידי דבסיפא גבי ואלו שאין חוצצין קא חשיב בית הסתרים שבאיש והיינו כשמעתין וצריך ליתן טעם בהך בבא גופה מה חילוק יש בין בית הסתרים דאיש ודאשה ונראה שיש בית הסתרים שהאשה מקפדת ולא האיש ובזה קא מפליג בין איש ובין אשה ולפלוף שבעין איירי דוקא בלח כדפירשתי: **וכמניקה** את בנה. פרש"י לענין בית הערוה ואין נראה דבת"כ תני לה גבי הדד כדפרישית לעיל והכי תניא לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים מכאן אמרו האיש נראה כעודר וכמוסק כו' כעודר בבית הסתרים וכמוסק י) בין השיחין והאשה כאורגת וכמניקה את בנה מניקה את בנה תחת הדד כאורגת ביד הימנית רבי (ד) אומר כטווה פשתן ביד השמאלית ובפ"ב דנגעים (מ"ד) תנן נמי כעורכת פי' כעורכת פת לענין בית הסתרים:
משום

מסורת הש"ס

א) שבת סה. בכורות נה: נדרים מ:, ב) [נ"ל בר חמא], ג) [פירוש לואת העין ערוך], ד) נגעים פ"ב מ"ד, ה) סוכה ו. [ושם איתא בר חנה עירובין ד:], ו) [שמיני פרשה ט], ז) [ויקרא יא], ח) דמגילה פ"א ה"א, ט) [טעות הדפוס וכ"כ התוי"ט ריש מ"ד פ"ט דמקוואות דיש למחוק וצפורן המדולדלת], י) נ"ל בבית השחי,

הגהות הב"ח

(א) גמרא כעודר וכמוסק: (ב) רש"י ד"ה מקוואות וכו' בתורת כהנים אי מה: (ג) רש"י כעודר וכו' ומלקטן מעל הארץ: (ד) תוס' ד"ה וכמניקה וכו' ר' יהודה אומר כטווה פשתן:

לעזי רש"י

פור"ט. נמל.
פוינטורי"ש. נקב.
פלומ"א [פלימיא"ה]. איזמל (להקזת דם).
קציד"א. ליחת העיניים.

תוס' הרא"ש

במרחצאות כמו שגזרו שלא יטבול על גבי הספסל לפי שהיו רגילין לישב על גבי ספסל במרחצאות ואי שרית להטביל במקוה או להטביל כלי על גבי ספסל אתי נמי להטביל במרחצאות וקאמר ליה רב חנין דלאו משום גזירת מרחצאות הוא דאין דרך לישב במרחצאות על גבי כלי חרס דלא מייחדי למדרס ולישיבה אלא משום דבעיתא ויראה שמא יתגלגל הכל או תשבר ותפול. וכן אסילתא נמי בעיתא שמא תתהפך ותבטל. ונ"מ מהני טעמא אי הויא טעמא משום גזירת מרחצאות אפי' בדיעבד לא עלתה לה טבילה אבל אי הוי טעמא משום בעיתא דווקא לכתחלה הוא דאסיר: **בנמל.** פרש"י משום הטיט וכן ומפצי ביומי תשרי פרש"י מפני הטיט עשה להם מחצלאות תחת רגליהם. וקשה במסכת מקואות משמע דבכה"ג לא הוי חציצה דתנן בפ"ז במס' מקוואות הטביל בו את המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדמין ויש שמחלקין בין אדם שהוא כבד ומכביד בעובי הטיט ומטה שהיא קלה. ור"ת פי' בשם ר"ח שבנמל שכיחי אינשי ובושה ויראה ותמהר ולא תטבול כהוגן. ומפצי נמי פירש שהעמיד מחצלאות כמין גדר על שפת הנהר לצניעות. והשתא הוי דומיא דההיא דלעיל משום דבעיתא ול"ג ברדיוניה נפל אלא בסמוך גבי נתנה תבשיל לבנה: **מקואות** ביומי ניסן. פרש"י דנוטפין אינן מטהרי בזוחלין ולא משום חיים דזבה לא בעיא מים חיים כדתניא בתוספתא. ועוד דמקואות משמע מים מכונסין דקוו וקיימי. וכפר"ח דזבה לא בעיא מים חיים. וגם פי' דמקואות עשה משום מים שאובין וכן פי' בערוך בערך כ"ף. ונראה לפרש לפי שהבתים מקלחין בנהר והצינורות היו חקוקין ולבסוף קבועין. ול"נ כיון דמקלחין בנהר לא מיפסיל בריבוי מים שאובין דמעין שמימיו מועטין יכול להרבות עליו מים שאובין עד שיהא בו כדי שיעור טבילה אלא צ"ל שלא היו מקלחין בנהר: **נתנה** תבשיל לבנה וטבלה. הפשילה בנה לאחריה וטבלה לא עלתה לה טבילה כו': **אימור** ברדיוני נפל. ר"ת גרס בדדיוני בשני דלתי"ן והוא לשון נדידה דחיישינן כשהיתה מדדה לעולת מבית הטבילה נפלה מעליה מן התבשיל שנדבק בה ונתייבש על גופה וכן שהפשילה בנה לאחוריה לאחר שהפשיטה בגדיה והיא ערומה חיישינן שמא נדבק בה טיט שהיה על התינוק ונתייבש בה וחייץ. וחומרא יתירא היא דאפי' בטיט וצואה תנן במסכת מקוואות גלדי צואה שעל בשרו ובצק שתחת הצפורן חוששין לכלוכי צואה שעל בשרו וצואה שתחת הצפורן אינן חוצצין. ויותר היה נראה לפרש הפשילה בנה לאחוריה שהיה עליה בשעת טבילה כההיא דתנן בפ"ח דמקוואות האוחז באדם ובכלים ומטבילן טמאין ואם הדיח ידיו במים טהורין: **הני** ריבדי דכוסילתא עד תלתא ימים לא חייצי מכאן ואילך חייצי. היינו כי הא דתנן בפ"ט דמקוואות גליד שחוץ למכה חוצץ גליד שבמכה אינו חוצץ כי אותו שחוץ למכה נקרש ונעשה עב אבל שעל תוך

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"א מהל' מקוואות הל' יא וע"ש ופ"ט הל' יג וע"ש סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רא סעיף ג:
לח ב מיי' שם פ"ב הל' יט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף ו בהגה"ה [וסעיף יג] [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רלג:]:
לט ג מיי' שם הל' כ ועי' בהשגות ובכ"מ סמג שם טוש"ע שם סי' קצח סעיף ט [וברב אלפס שם]:
מ ד מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ז [וברב אלפס שם]:
מא ה מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף ח [וברב אלפס שם]:
מב ו מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף לט [וברב אלפס שם]:
מג ז מיי' שם פ"א הל' י סמג שם טוש"ע שם סעיף לה [וברב אלפס שם]:
מד ח מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הל' יב:
מה ט מיי' פ"ב מהל' מקוואות הל' טו וע"ש סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף ה [וברב אלפס שבועות רלג.]:

תוס' הרא"ש (המשך)

המכה נעשה רך תדיר. לכך אשה שהיא בעלת חטטין יש לה לחוף עד שיתרככו: **לפלוף** שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ. היינו כי הך דתנן במס' מקואות לפלוף שחוץ לעין חוצץ לפלוף שבעין אינו חוצץ כי אותו שתוך העין הוא לח ושחוץ לעין הוא יבש. ואתי מר עוקבא לפרושי שיעור יבשותו היינו משמתחיל לירק. י"ס דגרסי בהו ולית הלכתא ככל הני שמעתתא כי אתמר הני לטהרות אבל לבעלה לא כי הא דאמר ר"ל. וכתב רש"י דל"ג ליה דמה שייך הך דריש לקיש להנך דלעיל. ותו דכל הני אמוראי דלעיל בבבל היו ולא היו עסוקין בטהרות שלא היו אוכלין תרומה בחוצה לארץ. וכ"ת דלבני ארץ ישראל קאמרינן קשה מאבוה דשמואל דעביד מפצי לבנתיה בבבל ולא היו עסוקין בטהרות ותו אי לטהרות איירי שמעתתא דלעיל אמאי נקט בכולן לשון נקבה אשה לגבי כלי חרס ונמל ותבשיל לבנה. והפשילה בנה ועיניה פורחות פתחה עיניה עצמה עיניה. ותו אמרי' בהחולץ כל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ונדה משמע שטבילה לטהרות ונדה לבעלה שוין. ור"ת פי' דנ"ל ואיתיה נמי בפר"ח ובה"ג ובהלכות נדה שפי' רבינו סעדיה ומכלי חרס ואילך איירי לטהרות דוקא. וגם אומר ר"ת דע"כ גבי דין טבילה איכא חילוק בין טהרות לבעלה דבפ"ח דמקואות תנן ולעיל מייתי לה בית הסתרים ובית הקמטים אין צריך שיבא בהן מים ובפ"ט דמקואות תנן בית הסתרים שבאשה חוצצין. אלא ההיא דפ"ח איירי לבעלה וההיא דפ"ט איירי לטהרות. והשתא ניחא דלא מייתי ליה סייעתא לעיל ממתני' דפ"ט ולא פריך ממתני' דפ"ט למתני' דפ"ח והכא נמי קאמר לפלוף שבעין לח חוצץ יבש אינו חוצץ ואילו במס' מקואות ע"כ תנן לפלוף שבעין אינו חוצץ ולא מפליג בין לח ליבש. אלא התם מיירי לבעלה והכא לטהרות. ודוחק גדול דבית הסתרים ולפלוף שבעין בחדא בבא מיתנייא. ובית הסתרים מוקי לטהרות ולפלוף שבעין מוקי לה לבעלה. ונ"ל דלא קשה הני מתני' אהדדי דודאי בית הסתרים ובית הקמטים אין צריך שיבא בהן מים. ומיהו אם יש בהן דבר חוצץ לא עלתה לה טבילה דראוי לביאת מים בעי' כדאמרינן בשפחתו של ר' ושנמצא לה עצם בין שיניה והצריכה טבילה אחרת. ולפלוף שבעין דאיירי ביה מר עוקבא היינו לפלוף שבעין דתנן במתני' כדפ"ל. וההיא דפ' החולץ כל דבר שחוצץ בטבילה אומר ר"ת דקאי אהנך דחשיב במס' מקואות דחוצצין דהנך שוו בגר ועבד ונדה אבל הנהו דהכא דוקא לטהרות וכל זה דוחק. וגרש"י עיקר: **אשה** לא תטבול אלא דרך גדילתה. כמו שרגילה להיות תדיר שלא תפתח עיניה ביותר ולא תעצום עיניה ביותר וגם לא תקפוץ פיה כדתנן במקואות נתנה שערה בפיה קרצה שפתותיה קפצה ידה לא עלתה לה טבילה ותרחיב זרועותיה ותפשוט ירכותיה כדרך הלוכה כדמפרש באורגת ומניקה את בנה. וצריכה לחצוץ בשניה שלא יהא ביניהם דבר חוצץ דראוי לביאת מים בעינן וגם רגילות ליטול הצפרנים שלא יהא תחתיהם דבר חוצץ: **האיש** נראה כעודר וכמוסק זיתים. פרש"י עודר לענין בית